

GYMMERMANSOOG

DE GYMLERAAR MONITORT DE MOTORISCHE ONTWIKKELING VAN BASISCHOOLLEERLINGEN EN WERKT MET DE JEUGDARTS SAMEN

KINDEREN IN HET BASISONDERWIJS BEWEGEN VAN HUIS UIT TE WEINIG. 15% VAN DE KINDEREN HEEFT EEN ACHTERBLIJVENDE GROF MOTORISCHE ONTWIKKELING EN DIT PERCENTAGE NEEMT, EVENALS HET AANTAL KINDEREN DAT KAMPT MET OVERGEWICHT, TOE. BEWEGINGSVAARDIGHEID SPEELT HIERBIJ EEN CENTRALE ROL

KINDEREN ZIJN MINDER FYSIEK ACTIEF

De verminderde fysieke activiteit is reden tot zorg. Bij kinderen met overgewicht is er sprake van een vicieuze cirkel: gebrek aan fysieke activiteit leidt tot een verminderde motorische ontwikkeling. Tegelijkertijd leidt gebrek aan lichaamsbeweging tot een positieve energiebalans en dus tot een toename van het lichaamsgewicht, waarbij de ontwikkeling van de motoriek achterblijft. Het is dan ook zo dat overgewicht samenhangt met een afwijkende motoriek.

Daarom hebben wij samen met basisscholen en de JGZ een plan ontwikkeld voor samenwerking tussen gymleraren en jeugdartsen. De gymleraar levert een bijdrage aan de vroege screening van motorische ontwikkelingsachterstand en de jeugdarts coördineert de diagnostiek en doorgeleiding naar de juiste zorg. Een zorgprotocol is in ontwikkeling om de gymleerkracht, jeugdarts, ouders en eerstelijnszorg samen te laten werken om kinderen met een motorische achterstand vroegtijdig op te sporen en de juiste zorg te bieden.

HVA.NL/GYMMERMANSOOG

GYMMERMANSOOG

RESULTATEN EN ONTWIKKELINGEN BINNEN HET PROJECT

LECTORAAT LBW

Het lectoraat Bewegingswetenschappen monitort met hulp van studenten op 30 Amsterdamse scholen in het primair onderwijs (PO) met een longitudinaal onderzoek (MAMBO-cohort) de motorische en gewichtsonwikkeling van kinderen. De MAMBO resultaten van 2014 en 2015 laten zien dat 30% van de Amsterdamse leerlingen een motorische ontwikkelingsachterstand van meer dan een jaar heeft.

Daarnaast is er gekeken naar het verband tussen motorisch presteren en de gewichtsklasse. Uit deze weliswaar transversale metingen, waardoor het leggen van oorzaak-gevolg relaties niet mogelijk is, komt toch een interessant beeld naar voren: in de leeftijdsgroep 6-7 jaar is er nauwelijks verschil in motorische vaardigheid tussen de kinderen met normaal -, overgewicht of obesitas. In de leeftijdsgroep 10-11 jaar lijkt dat verschil er wel te zijn. De gegevens liggen in lijn met de suggestie dat door een gebrek aan beweging de motorische ontwikkeling achterblijft, bewegen minder leuk is, er nog minder bewogen wordt, de energie balans positiever wordt, het gewicht toeneemt, etc. Er lijkt dus sprake van een cumulatief effect: minder fysieke activiteit leidt tot achterblijvende motorische vaardigheid.

Bewegingsonderwijs in het primair onderwijs kan dus een sleutelrol spelen bij de gezonde ontwikkeling van kinderen. Meer aandacht voor het leren van motorische basisvaardigheden zal ontwikkeld moeten worden, omdat dit de deur opent naar het beoefenen van activiteiten die een leven lang met plezier kunnen worden opgepakt en daarbij bijdragen aan een actieve leefstijl. Daarnaast zal het primair onderwijs ook moeten zorgen voor een tijdige signalering als de motorische ontwikkeling achterblijft. Dat vraagt om het in beeld brengen van de grove motoriek door de gymleraar. Daarmee kan de gymleraar de motorische ontwikkeling eenduidig in maat en getal uitdrukken. Dat stelt de gymleraar in staat meer opbrengstgericht te werk te gaan, immers de 'motorische leerwinst' ten gevolge van het bewegingsonderwijs wordt zichtbaar gemaakt.

In 2016 zullen de metingen van motoriek en BMI door het lectoraat weer worden herhaald.

BETROUWBAARHEID 4-VAARDIGHEDEN

De 4-vaardighedenscan wordt door veel gymleraren gebruikt om de grove motoriek van basisschoolleerlingen te bepalen. Ondanks dat was er tot op heden nog vrij weinig bekend over de betrouwbaarheid en validiteit van deze scan. Daarom hebben we onderzoek gedaan naar de test-hertest betrouwbaarheid en de inter-beoordelaarsbetrouwbaarheid van de 4-vaardighedenscan.

Bij 624 kinderen van 6 tot 13 jaar is de test-hertest betrouwbaarheid ($ICC = 0.93$) en bij 583 kinderen is de inter-beoordelaarsbetrouwbaarheid ($ICC = 0.97$) van de 4Sen-scan bepaald. De Standard Error of Measurement (SEM) van de motorische leeftijd is 0.67 jaar. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de 4-vaardighedenscan een betrouwbaar instrument is om de grove motoriek van basisschoolleerlingen te bepalen. Zowel de test-hertestbetrouwbaarheid als de inter-beoordelaarsbetrouwbaarheid zijn goed.

VALIDATIEPROJECT

Naast de vastgestelde betrouwbaarheid wordt er momenteel druk gewerkt aan het vaststellen van de validiteit van de 4-vaardighedenscan. Een antwoord op deze vraag is niet alleen van belang voor de gymdocent zelf, maar is ook zeer belangrijk voor een goede communicatie met bijvoorbeeld de jeugdarts en de kinderfysiotherapeut. Zoals op de Kick-off is laten zien is het validatieproject van start gegaan en is het gros van de metingen uitgevoerd. Momenteel worden de video's bewerkt zodat experts deze kunnen beoordelen.

